

Jak przygotować siebie oraz grupę uczniów i uczennic do wizyty na wystawie czasowej „Wokół nas morze ognia” w Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN? Przedprzewodnik dla nauczycieli i nauczycielek

Jak przygotować się do wizyty?

Wystawa [„Wokół nas morze ognia. Losy żydowskich cywilów podczas powstania w getcie warszawskim”](#) prezentowana jest w Muzeum POLIN od 18 kwietnia 2023 roku do 8 stycznia 2024 roku.

Mając świadomość treści podejmowanych na wystawie i kierując się opracowanymi w Muzeum POLIN zaleceniami dotyczącymi edukacji na temat II wojny światowej i Zagłady, rekomendujemy zwiedzanie wystawy z uczniami i uczennicami ze szkół ponadpodstawowych, od 14 roku życia.

Jest to grupa wiekowa, która poznaje fakty historyczne związane z tematem Zagłady w szczegółowym zakresie, pogłębia refleksję nad pamięcią, a następnie poszukuje powiązań między przeszłością a teraźniejszością.

Jednocześnie, ponieważ na tym etapie nauczania podejmujemy tematy najtrudniejsze, ogromnie ważne jest odpowiednie przemyślenie i przygotowanie procesu edukacyjnego, tak by zadbać o bezpieczeństwo emocjonalne uczniów i uczennic.

Zachęcamy do zapoznania się z publikacją, w której zebrane zostały zalecenia i wskazówki do pracy z poszczególnymi grupami wiekowymi.

[Zalecenia i wskazówki dotyczące edukacji na temat II wojny światowej i Zagłady \(polin.pl\)](#)

Zwiedzanie wystawy może stanowić duże emocjonalne i poznawcze doświadczenie.

Rekomendujemy samodzielne obejrzenie wystawy przed wizytą z uczniami i uczennicami.

Poniżej podpowiadamy, jak zaplanować i przeprowadzić proces edukacyjny związany z wizytą na wystawie „Wokół nas morze ognia” w Muzeum POLIN.

Jak przygotować uczniów i uczennice do wizyty?

Lekcja przed wizytą

By merytorycznie przygotować uczniów i uczennice do zwiedzania wystawy możesz zaproponować im obejrzenie filmu „Nie było żadnej nadziei. Powstanie w getcie warszawskim 1943” (reż. Kama Veymont).

[Nie było żadnej nadziei. Powstanie w getcie warszawskim 1943 | Muzeum POLIN - YouTube](#)

Film przedstawia sytuację społeczności żydowskiej w przedwojennej Warszawie, historię warszawskiego getta oraz przebieg powstania. Przybliżenie kontekstu historycznego pomoże uczniom i uczennicom zrozumieć treści poruszane na wystawie „Wokół nas morze ognia”.

Jeśli masz możliwość przeprowadzenia lekcji wokół tematu powstania w getcie warszawskim, zachęcamy do skorzystania z przygotowanych w tym celu materiałów edukacyjnych:

[Materiały edukacyjne do pracy z filmem „Nie było żadnej nadziei” \(polin.pl\)](#)

Dodatkowe materiały pogłębiające wiedzę z tego zakresu:

[Kim byli, co czuli, co się z nimi stało? – Spacerzy bez wychodzenia z domu | Muzeum POLIN - YouTube](#) – krótkie oprowadzania po Galerii Zagłada w MHŻP POLIN

[Kalendarium powstania w getcie warszawskim \(polin.pl\)](#)

Pomnik

Przed wejściem do Muzeum POLIN znajduje się pomnik Bohaterów Getta.

Możesz pomóc grupie osadzić się w tematyce wystawy, zapraszając uczniów i uczennice do krótkiej rozmowy wokół tego pomnika.

Stań z grupą pomiędzy pomnikiem a wejściem do muzeum. Z tego miejsca widoczna jest strona pomnika z płaskorzeźbą „Walka”, upamiętniająca osoby walczące w powstaniu w getcie warszawskim. Omów z uczniami i uczennicami sposób przedstawienia osób na płaskorzeźbie oraz wrażenia, jakie w nich wywołuje. Czy faktycznie tak mogły wyglądać osoby mieszkające w getcie?

Następnie zaproś grupę do przyjrzenia się płaskorzeźbie po drugiej stronie pomnika. Ta część nosi nazwę „Pochód na zagładę”. Upamiętnia wszystkich mieszkańców i mieszkanki getta. Porozmawiajcie o osobach widocznych po tej stronie, o tym jak są przedstawione. Czym różnią się od siebie te dwie strony pomnika?

Jak często, gdy uczymy się czy rozmawiamy o wojnie, pamiętamy o obu stronach – o osobach biorących udział w walkach i o ludności cywilnej?

Wystawa „Wokół nas morze ognia” skupia się właśnie na losach żydowskich cywilów podczas powstania w getcie warszawskim.

By przygotować się do rozmowy możesz posłuchać, jak o pomniku opowiada Beata Chomątowska podczas oprowadzania po Muranowie:

[Akcja Żonkile 2020: Spacer Beaty Chomątowskiej "Tu było getto" | Muzeum POLIN - YouTube](#) [7:45-13:00]

Przed wejściem na wystawę

Wystawa „Wokół nas morze ognia” może nieść dla osób zwiedzających duży ładunek emocjonalny. Opowiada o wojnie z perspektywy osób cywilnych, przywołuje trudne obrazy i działa wielozmysłowo.

Osoby mające trudność w przebywaniu w zamkniętej przestrzeni czy wrażliwe na bodźce sensoryczne mogą mieć kłopot, by odnaleźć się w przestrzeni wystawy.

Kluczowe jest, by przejście wystawy w całości było dla każdej osoby dobrowolne oraz by uczniowie i uczennice mieli świadomość, że w każdym momencie mogą wycofać się z tego doświadczenia.

Porozmawiaj z uczniami i uczennicami o tym, czego mogą się spodziewać na wystawie.

1. Wystawa to kręta i ciasna przestrzeń, podzielona na mniejsze strefy, w których może przebywać ograniczona liczba osób. W związku z tym może się pojawić potrzeba zwiedzania w mniejszych grupach i oczekiwania przed wejściem do kolejnej przestrzeni.
2. Przejście wystawy odbywa się indywidualnie. Każda osoba otrzymuje zestaw słuchawkowy z towarzyszącą wystawie ścieżką dźwiękową. Audiosfera wzmacnia doświadczenie wystawy – może silnie pobudzać wyobraźnię i emocje. **Uczniowie i uczennice nie muszą z niej korzystać, by zapoznać się z treścią wystawy – cytaty zawarte w ścieżce dźwiękowej znajdują się również na ekspozycji.**
3. Przejście wystawy wraz z wysłuchaniem ścieżki dźwiękowej zajmuje około jednej godziny.
4. Czas zwiedzania może się wyraźnie różnić w zależności od tego, czy osoby będą zwiedzać wystawę z towarzyszeniem ścieżki dźwiękowej, czy bez niej. Niektóre osoby będą chciały lub wręcz potrzebowały wycofać się z dalszego zwiedzania. Warto w związku z tym ustalić punkt i czas zbiórki dla całej grupy.
5. **Wystawę kończy projekcja fragmentów wystąpienia Mariana Turskiego, które wygłosił w 2020 roku podczas obchodów 75. rocznicy wyzwolenia obozu Auschwitz-Birkenau. To z tego przemówienia płynie przesłanie i hasło całorocznego programu Muzeum POLIN: „Nie bądź obojętny”. Nagranie znajduje się na antresoli wystawy czasowej, na którą można się dostać również z poziomu pierwszego piętra (nie jest**

konieczne przejście całej wystawy). Zachęcamy, by wskazać uczniom i uczennicom tę część wystawy.

Po wizycie na wystawie

Emocje

Po przejściu wystawy ważna będzie możliwość, by ochłonąć z emocji i spokojnie wyjść z tego doświadczenia.

W rozmowie po obejrzeniu wystawy w pierwszej kolejności zapytaj o wrażenia. Zachęć do podzielenia się emocjami, jeśli osoby są gotowe do opowiedzenia o swoich przeżyciach.

Dopiero po pewnym emocjonalnym zdystansowaniu się, możliwe będzie omówienie tematyki wystawy, pogłębienie czy przeanalizowanie wybranego zagadnienia.

Perspektywa cywilna

Centralnym punktem wystawy „Wokół nas morze ognia” są doświadczenia osób cywilnych.

W omówieniu wystawy z uczniami i uczennicami warto jeszcze raz zwrócić uwagę na tę perspektywę. W rozmowach o wojnie często dominuje narracja o wygranych czy przegranych bitwach, datach, siłach zbrojnych, wykorzystanej technice. Jednak wojna to też jedno z najokrutniejszych doświadczeń człowieka. Z perspektywy jednostkowej trudno ją rozpatrywać w kategoriach przygody czy zwycięstwa.

Nie bądź obojętny

Zachęcamy do pogłębienia rozmowy z uczniami i uczennicami wokół przesłania „Nie bądź obojętny”. Tragedia, o której opowiada wystawa, wzięła się z rosnącej obojętności.

- Jakie znaczenie obecnie może mieć hasło „Nie bądź obojętny”?
- Co oznacza ono dla Ciebie?

Możesz też zdecydować się na obejrzenie całego przemówienia Mariana Turskiego wspólnie z grupą w szkole. Nagrania z tego wystąpienia dostępne są w Internecie.